శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

వైదర్భ్యాః స తు సందేశం నిశమ్య యదునందనః।
ప్రగృహ్య పాణినా పాణిం ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥ **1** ॥

శ్రీభగవానువాచ

తథాహమపి తచ్చిత్తో నిద్రాం చ న లభే నిశి।
వేదాహం రుక్మిణా ద్వేషాన్మమోద్వాహో నివారితః ॥ **2** ॥

తామానయిష్య ఉన్మథ్య రాజన్యాపసదాన్ మృధే।
మత్పరామనవద్యాంగీమేధసోఽగ్నిశిఖామివ ॥ **3** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

ఉద్వాహర్క్షం చ విజ్ఞాయ రుక్మిణ్యా మధుసూదనః।
రథః సంయుజ్యతామాశు దారుకేత్యాహ సారథిం ॥ **4** ॥

స చాశ్వైః శైవ్యసుగ్రీవమేఘపుష్పబలాహకైః।
యుక్తం రథముపానీయ తస్థౌ ప్రాంజలిరగ్రతః ॥ **5** ॥

ఆరుహ్య స్యందనం శౌరిర్ద్విజమారోప్య తూర్ణగైః।
ఆనర్తాదేకరాత్రేణ విదర్భానగమద్ధయైః ॥ **6** ॥

రాజా స కుండినపతిః పుత్రస్నేహవశం గతః।
శిశుపాలాయ స్వాం కన్యాం దాస్యన్ కర్మాణ్యకారయత్ ॥ **7** ॥

పురం సమ్మృష్టసంసిక్తమార్గరథ్యాచతుష్పథం।
చిత్రధ్వజపతాకాభిస్తోరణైః సమలంకృతం ॥ **8** ॥

స్రగ్గంధమాల్యాభరణైర్విరజోఽంబరభూషితైః।
జుష్టం స్త్రీపురుషైః శ్రీమద్గృహైరగురుధూపితైః ॥ **9** ॥

పితౄన్ దేవాన్ సమభ్యర్చ్య విప్రాంశ్చ విధివన్నృప।
భోజయిత్వా యథాన్యాయం వాచయామాస మంగలం ॥ **10** ॥

సుస్నాతాం సుదతీం కన్యాం కృతకౌతుకమంగలాం।
అహతాంశుకయుగ్మేన భూషితాం భూషణోత్తమైః ॥ **11** ॥

చక్రుః సామర్గ్యజుర్మంత్రైర్వధ్వా రక్షాం ద్విజోత్తమాః।
పురోహితోఽథర్వవిద్ వై జుహావ గ్రహశాంతయే ॥ **12** ॥

హిరణ్యరూప్యవాసాంసి తిలాంశ్చ గుడమిశ్రితాన్।
ప్రాదాద్ ధేనూశ్చ విప్రేభ్యో రాజా విధివిదాం వరః ॥ **13** ॥

ఏవం చేదిపతీ రాజా దమఘోషః సుతాయ వై।
కారయామాస మంత్రజ్ఞైః సర్వమభ్యుదయోచితం ॥ **14** ॥

మదచ్యుద్భిర్గజానీకైః స్యందనైర్హేమమాలిభిః।
పత్త్యశ్వసంకులైః సైన్యైః పరీతః కుండినం యయౌ ॥ **15** ॥

తం వై విదర్భాధిపతిః సమభ్యేత్యాభిపూజ్య చ।
నివేశయామాస ముదా కల్పితాన్యనివేశనే ॥ **16** ॥

తత్ర శాల్వో జరాసంధో దంతవక్త్రో విదూరథః।
ఆజగ్ముశ్చైద్యపక్షీయాః పౌండ్రకాద్యాః సహస్రశః ॥ **17** ॥

కృష్ణరామద్విషో యత్తాః కన్యాం చైద్యాయ సాధితుం ।
యద్యాగత్య హరేత్ కృష్ణో రామాద్యైర్యదుభిర్వృతః ॥ **18** ॥

యోత్స్యామః సంహతాస్తేన ఇతి నిశ్చితమానసాః ।
ఆజగ్ముర్భూభుజః సర్వే సమగ్రబలవాహనాః ॥ **19** ॥

శ్రుత్వైతద్ భగవాన్ రామో విపక్షీయనృపోద్యమం ।
కృష్ణం చైకం గతం హర్తుం కన్యాం కలహశంకితః ॥ **20** ॥

బలేన మహతా సార్ధం భ్రాతృస్నేహపరిప్లుతః ।
త్వరితః కుండినం ప్రాగాద్ గజాశ్వరథపత్తిభిః ॥ **21** ॥

భీష్మకన్యా వరారోహా కాంక్షంత్యాగమనం హరేః ।
ప్రత్యాపత్తిమపశ్యంతీ ద్విజస్యాచింతయత్తదా ॥ **22** ॥

అహో త్రియామాంతరిత ఉద్వాహో మేఽల్పరాధసః ।
నాగచ్ఛత్యరవిందాక్షో నాహం వేద్మ్యత్ర కారణం ।
సోఽపి నావర్తతేఽద్యాపి మత్సందేశహరో ద్విజః ॥ **23** ॥

అపి మయ్యనవద్యాత్మా దృష్ట్వా కించిజ్జుగుప్సితం ।
మత్పాణిగ్రహణే నూనం నాయాతి హి కృతోద్యమః ॥ **24** ॥

దుర్భగాయా న మే ధాతా నానుకూలో మహేశ్వరః ।
దేవీ వా విముఖా గౌరీ రుద్రాణీ గిరిజా సతీ ॥ **25** ॥

ఏవం చింతయతీ బాలా గోవిందహృతమానసా ।
న్యమీలయత కాలజ్ఞా నేత్రే చాశ్రుకలాకులే ॥ **26** ॥

ఏవం వధ్వాః ప్రతీక్షంత్యా గోవిందాగమనం నృప ।
వామ ఊరుర్భుజో నేత్రమస్ఫురన్ ప్రియభాషిణః ॥ **27** ॥

అథ కృష్ణవినిర్దిష్టః స ఏవ ద్విజసత్తమః।
అంతఃపురచరీం దేవీం రాజపుత్రీం దదర్శ హ ॥ **28** ॥

సా తం ప్రహృష్టవదనమవ్యగ్రాత్మగతిం సతీ।
ఆలక్ష్య లక్షణాభిజ్ఞా సమపృచ్ఛచ్ఛుచిస్మితా ॥ **29** ॥

తస్యా ఆవేదయత్ ప్రాప్తం శశంస యదునందనం।
ఉక్తం చ సత్యవచనమాత్మోపనయనం ప్రతి ॥ **30** ॥

తమాగతం సమాజ్ఞాయ వైదర్భీ హృష్టమానసా।
న పశ్యంతీ బ్రాహ్మణాయ ప్రియమన్యన్ననామ సా ॥ **31** ॥

ప్రాప్తౌ శ్రుత్వా స్వదుహితురుద్వాహప్రేక్షణోత్సుకౌ।
అభ్యయాత్తూర్యఘోషేణ రామకృష్ణౌ సమర్హణైః ॥ **32** ॥

మధుపర్కముపానీయ వాసాంసి విరజాంసి సః।
ఉపాయనాన్యభీష్టాని విధివత్ సమపూజయత్ ॥ **33** ॥

తయోర్నివేశనం శ్రీమదుపకల్ప్య మహామతిః।
ససైన్యయోః సానుగయోరాతిథ్యం విదధే యథా ॥ **34** ॥

ఏవం రాజ్ఞాం సమేతానాం యథావీర్యం యథావయః।
యథాబలం యథావిత్తం సర్వైః కామైః సమర్హయత్ ॥ **35** ॥

కృష్ణమాగతమాకర్ణ్య విదర్భపురవాసినః।
ఆగత్య నేత్రాంజలిభిః పపుస్తన్ముఖపంకజం ॥ **36** ॥

అస్యైవ భార్యా భవితుం రుక్మిణ్యర్హతి నాపరా।
అసావప్యనవద్యాత్మా భైష్మ్యాః సముచితః పతిః ॥ **37** ॥

కించిత్సుచరితం యన్నస్తేన తుష్టస్త్రిలోకకృత్।
అనుగృహ్ణాతు గృహ్ణాతు వైదర్భ్యాః పాణిమచ్యుతః ॥ **38** ॥

ఏవం ప్రేమకలాబద్ధా వదంతి స్మ పురౌకసః।
కన్యా చాంతఃపురాత్ ప్రాగాద్ భటైర్గుప్తాంబికాలయం ॥ **39** ॥

పద్భ్యాం వినిర్యయౌ ద్రష్టుం భవాన్యాః పాదపల్లవం।
సా చానుధ్యాయతీ సమ్యఙ్ముకుందచరణాంబుజం ॥ **40** ॥

యతవాఙ్మాతృభిః సార్ధం సఖీభిః పరివారితా।
గుప్తా రాజభటైః శూరైః సన్నద్ధైరుద్యతాయుధైః।
మృదంగశంఖపణవాస్తూర్యభేర్యశ్చ జఘ్నిరే ॥ **41** ॥

నానోపహారబలిభిర్వారముఖ్యాః సహస్రశః।
స్రగ్గంధవస్త్రాభరణైర్ద్విజపత్న్యః స్వలంకృతాః ॥ **42** ॥

గాయంతశ్చ స్తువంతశ్చ గాయకా వాద్యవాదకాః।
పరివార్య వధూం జగ్ముః సూతమాగధవందినః ॥ **43** ॥

ఆసాద్య దేవీసదనం ధౌతపాదకరాంబుజా।
ఉపస్పృశ్య శుచిః శాంతా ప్రవివేశాంబికాంతికం ॥ **44** ॥

తాం వై ప్రవయసో బాలాం విధిజ్ఞా విప్రయోషితః।
భవానీం వందయాంచక్రుర్భవపత్నీం భవాన్వితాం ॥ **45** ॥

నమస్యే త్వాంబికేఽభీక్ష్ణం స్వసంతానయుతాం శివాం।
భూయాత్ పతిర్మే భగవాన్ కృష్ణస్తదనుమోదతాం ॥ **46** ॥

అద్భిర్గంధాక్షతైర్ధూపైర్వాసఃస్రజ్మాల్యభూషణైః।
నానోపహారబలిభిః ప్రదీపావలిభిః పృథక్ ॥ **47** ॥

విప్రస్త్రియః పతిమతీస్తథా తైః సమపూజయత్।
లవణాపూపతాంబూలకంఠసూత్రఫలేక్షుభిః ॥ **48** ॥

తస్యై స్త్రియస్తాః ప్రదదుః శేషాం యుయుజురాశిషః।
తాభ్యో దేవ్యై నమశ్చక్రే శేషాం చ జగృహే వధూః ॥ **49** ॥

మునివ్రతమథ త్యక్త్వా నిశ్చక్రామాంబికాగృహాత్।
ప్రగృహ్య పాణినా భృత్యాం రత్నముద్రోపశోభినా ॥ **50** ॥

తాం దేవమాయామివ వీరమోహినీం
సుమధ్యమాం కుండలమండితాననాం।
శ్యామాం నితంబార్పితరత్నమేఖలాం
వ్యంజత్స్తనీం కుంతలశంకితేక్షణాం ॥ **51** ॥

శుచిస్మితాం బింబఫలాధరద్యుతి -
శోణాయమానద్విజకుందకుడ్మలాం।
పదా చలంతీం కలహంసగామినీం
శింజత్కలానూపురధామశోభినా।
విలోక్య వీరా ముముహుః సమాగతా
యశస్వినస్తత్కృతహృచ్ఛయార్దితాః ॥ **52** ॥

యాం వీక్ష్య తే నృపతయస్తదుదారహాస -
వ్రీడావలోకహృతచేతస ఉజ్ఝితాస్త్రాః।
పేతుః క్షితౌ గజరథాశ్వగతా విమూఢా
యాత్రాచ్ఛలేన హరయేఽర్పయతీం స్వశోభాం ॥ **53** ॥

సైవం శనైశ్చలయతీ చలపద్మకోశౌ
ప్రాప్తిం తదా భగవతః ప్రసమీక్షమాణా।
ఉత్సార్య వామకరజైరలకానపాంగైః
ప్రాప్తాన్ హ్రియైక్షత నృపాన్ దదృశేఽచ్యుతం సా ॥ **54** ॥

తాం రాజకన్యాం రథమారురుక్షతీం
జహార కృష్ణో ద్విషతాం సమీక్షతాం।

రథం సమారోప్య సుపర్ణలక్షణం
రాజన్యచక్రం పరిభూయ మాధవః ॥ **55** ॥

తతో యయౌ రామపురోగమైః శనైః
సృగాలమధ్యాదివ భాగహృద్ధరిః ॥ **56** ॥

తం మానినః స్వాభిభవం యశఃక్షయం
పరే జరాసంధవశా న సేహిరే।
అహో ధిగస్మాన్ యశ ఆత్తధన్వనాం
గోపైర్హృతం కేసరిణాం మృగైరివ ॥ **57** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుక్మిణీహరణం నామ త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥